

RECENSIE DESTANDAARD

‘Wil’ toont de collaborateur in ieder van ons. Wegkijken op eigen risico

★★★★☆

© KFD

Met *Wil* verfilmt Tim Mielants ambitieus en beklijvend de gelijknamige bestseller van Jeroen Olyslaegers. Die gaat over een jonge hulpagent in het Antwerpen van 1942, schipperend tussen verzet en collaboratie. Maar net zo goed over de tweezak in ieder van ons.

Ruben Aerts

‘k Zag twee beren, brooikes smeren. O, dat was een wonder.

Antwerpen, 1942. De Koekenstad is een bezette stad. Een batterij hulpagenten heeft er anderhalve week opleiding op zitten. Een finale peptalk door hun overste (Jan Bijvoet) moet hen klaarstomen voor de realiteit van de straat. De bezette straat dus, waar nazi's de plak zwaaien.

De deur gaat dicht alvorens ze nog een officieuze boodschap meekrijgen - in zang. Met geheven kin zet hij dat befaamde kinderriedeltje in. ‘Zingt maar mee.’ Vol ongeloof, lacherig

kijken die snaken naar elkaar, zingen ze bedeesd. Tot die laatste zin komt, die ze ‘heel goed in hun *bolleke* moeten steken.’

Hi-hi-hi. Ha-ha-ha. ‘k stond erbij en ik keek ernaar.

Met dat beklemmende tafereel opent *Wil*, een historische film met een tijdloze lading over trouw en verraad, over angst, lafheid en heroïsch verzet - hier in oorlogscontext. ‘Iedereen heeft altijd een oordeel klaar’, zegt Wilfried Wils in de voice-over, ‘en het is altijd achteraf’.

Stef Aerts en Matteo Simoni zijn op dreef in ‘Wil’. — © KFD

Het verhaal is dat van Wils (de rol van Stef Aerts), een jonge hulpagent in Antwerpen, net als zijn kameraad Lode (Matteo Simoni). De twee zijn amper de straat op of een nazi-overste vordert hen voor een huiszoeking bij een Joods gezin. Moeten die nazi's dan niet minstens per twee zijn? Ze gaan erin mee en al snel loopt het uit de hand. Die Duitse bruut kan het niet navertellen.

Het verstopte lijk en hoe ze beiden proberen dat voorgoed te laten verdwijnen, wie ze daarbij om hulp vragen, laat meteen zien hoe verschillend ze in die oorlog staan. En dat is nog maar het begin van deze ambitieuze, Belgische productie.

Moreel moeras

Met *Wil* adapteert Tim Mielants de gelijknamige, bejubelde oorlogsroman van Jeroen Olyslaegers uit 2016. Dat was er geen van bloedige veldslagen en strijdgewoel. De schrijver dook in het morele moeras van het Antwerpen van toen. Hij belichtte een donker, al te vaak onder het tapijt geveegd hoofdstuk door het aandeel van lokale agenten bij de deportatie aan

te kaarten. Hoe ook de notabelen en intellectuele flaminganten van die tijd verzeild raakten in de collaboratie.

Het is nog maar de tweede film van Mielants, vier jaar na *De Patrick*. Toen vertolkte Kevin Janssens een simpele ziel op een nudistencamping, helemaal in de ban van zijn kwijtgespeelde hamer. Janssens schittert deze keer in een prominente bijrol als een van de minst betrouwbare, meest verachtelijke sujetten van het korps.

Zo loopt het in de film vol met talent uit de bovenste schuif van de Vlaamse acteerwereld, dat zich nu laat opmerken in imposante kleine rollen. Jan Declair en Els Dottermans komen voorbij, naast Gene Bervoets, Frank Verduyven en Sofie Declair. Koen De Bouw heeft aan een blik (en een wilde coiffure) genoeg om een heel leven te verbeelden als Lodes vader. Het meest kleurrijk springt Dirk Roofthoof in het oog als Nijdig Baardje, die met Franse tongval en vette sigaar illustreert hoe schaamteloos collaboratie zich kan etaleren.

Het zijn weliswaar de twee vrienden om wie het draait, en dan in de eerste plaats om Wil, zoals Wilfried Kortweg heet, een jongeman die schippert tussen verzet en collaboratie. Tussen heroïek en zelfbehoud. De wil om het juiste te doen is er, maar er je leven voor riskeren is nog wat anders.

Theateracteur Stef Aerts is bij het brede publiek bekend van de reeks *Callboys* en enkele filmrollen (*Belgica*, *Welp*). Dat hij net zo goed een verhaal kan dragen, dat hij in zijn vertolking de nuance kan leggen die Wilfried tot een herkenbare tweezak maakt, verbaast niet. Aerts is een acteur met het talent voor ambigue karakterrollen. Aan zijn zijde laat Matteo Simoni zien dat geen register hem vreemd is. Na enkele ongetemde vertolkingen is hij nu ingetogen niet minder sterk.

De cast is indrukwekkend, maar Annelore Crollet speelt iedereen van het doek. — © KFD

De cast is indrukwekkend, maar finaal is het de minst ronkende naam die iedereen van het doek speelt: Annelore Crollet, bekend van de planken, is onontkoombaar als Yvette, Lodes zus en de vrouw aan wie Wilfried zijn hart verliest. Crollet is radicaal en doorleefd in haar vertolking, zoals Yvette dat is in haar overtuiging. Een talent als een oerkracht.

Broederlijk naast elkaar

Dat Mielants moeiteloos een groots opgezette productie als *Wil* te baas kan, verrast niet. Internationaal zette hij zich op de kaart met zijn regiewerk voor bejubelde reeksen als *Peaky blinders* en *Legion*. Nu brengt hij Antwerpen in beeld als een stad op losse schroeven. Met een zuinige score zet Geert Hellings, gitarist en componist, die ontreddering en verdeeldheid bijkomend onder spanning.

Boekverfilmingen worstelen al eens met hun bronmateriaal, maar niet *Wil*. Dat een roman andere wetmatigheden volgt dan een scenario, hoeft niemand Carl Joos (*De zaak Alzheimer, The broken circle breakdown*) uit te leggen. Roman en film wedijveren hier niet met elkaar, ze kunnen broederlijk zij aan zij bestaan.

Het zou comfortabel zijn om *Wil* te kunnen wegzetten als een historische film. Zo hoef je het universele dilemma niet te erkennen. De *razzia's* van toen zijn nochtans onze omgang met bootvluchtelingen vandaag. Met het niet willen zien van de klimaatramp die zich voltrekt. In onze verbolgenheid over de verraders van toen schuilt enkel hypocrisie. Want collaboreren wij niet dagelijks even goed met onze eigen lafheid, met het gemak waarmee ons hoofd zich de andere richting uit laat draaien?

Hi-hi-hi. Ha-ha-ha. 'k stond erbij en ik keek ernaar.

Wil gaat over wat ons mens maakt, met alle tekortkomingen en uitvluchten die daar deel van zijn. Het is een beklijvende film als een nietsverhullende spiegel, meeslepend en confronterend. Wegkijken op eigen risico.

Wil

Van: Tim Mielants

Met: Stef Aerts, Matteo Simoni, Annelore Crollet, Dirk Roofthoof, Kevin Janssens, Koen De Bouw, Jan Bijvoet, Els Dottermans, Jan Decler, Gene Bervoets, Frank Vercruyssen, Sofie Decler